

Lietuvos Respublikos įstatymai ir institucijos, ginančios vaikų ir suaugusiųjų teises

- Vaikai – iki 18 metų. Lietuvoje vaikų teisėmis rūpinasi organizacija GELBĖKIT VAIKUS. Remiasi Vaiko teisių konvencija.

Taip pat vaikų teises gina LR vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga.

- Visi Lietuvos Respublikos suaugusieji vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija ir Visuotine žmogaus teisių deklaracija.

Autorių teisės

- Pagal Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją kiekvienas žmogus turi teisę kurti literatūros, muzikos, meno ir kitus kūrinius, įvairiais būdais juos skleisti ir gauti kitų sukurtus kūrinius.
- Autorius, sukūręs kūrinį, įgyja autoriaus teises.

Kompiuterių programos taip pat saugomos ir ginamos įstatymų įtvirtintų autorių teisių.

- Asmuo įgyja teises į autorinę programą, kai išleidžia produktą ir pažymi jį autorių teisių apsaugos ženklu.
- Ženkla sudaro 3 elementai:
 - apskritime arba lenktiniuose skliaustuose įrašyta raidė C,
 - autoriaus vardas,
 - kūrinio išleidimo metai.

Autoriaus turtinės teisės

- Leisti arba uždrausti kūrinį atgaminti, išleisti, versti, perdirbti, platinti parduodant ir nuomojant, viešai publikuoti.
- Gauti autorinį atlyginimą už kiekvieną veiksmą, atliekamą su kūrinium.
- Autoriaus turtinės teisės galioja visą gyvenimą ir 70 metų po mirties.

Autoriaus neturtinės teisės

- Autorystės – aiškiai nurodyti autoriaus vardą ant visų išleidžiamo kūrinio egzempliorių.
- Į autoriaus vardą – teisę reikalauti, kad autoriaus vardas būtų nurodomas arba nenurodomas.
- Į kūrinio neliečiamumą – prieštarauti dėl kūrinio ar jo pavadinimo bet kokio pakeitimo, taip pat dėl kėsینimosi į kūrinį.

Autorių teisės nesaugo:

- Teisės aktų.
- Informacinių pranešimų apie įvykius.
- Oficialių valstybės simbolių (vėliavų, herbų, himnų).
- Liaudies kurtų kūrinijų.

Kompiuterio programų naudojimas

- **Viešojo naudojimo** – autorius sąmoningai atsisako savo autoriaus teisių ir leidžia programa visiems naudotis nemokamai.
- **Nemokama** – programa galima naudotis nemokamai, tačiau ji saugoma autoriaus teisių: jos negalima pardavinėti ir joje dėti reklamos.
- **Atviroji** – programos pirminiai tekstai platinami viešai ir nemokamai. Kiekvienas naudotojas gali ją papildyti, taisyti. Programos autorių teisės priklauso ją kuriančių autorių grupei.
- **Laikina nemokama** – programai suteikiamas bandomasis laikotarpis, po kurio reikia įsigyti programą, norint ją naudoti.
- **Demonstracinė** – programos versija, skirta jos galimybėms demonstruoti. Ji paprastai galioja tam tikrą laiką arba leidžia atlikti ne visas funkcijas.
- **Komercinė** – programa, už kurios naudojimą imamas mokestis. Parduodama su licencija.

Licencija

- Kokiomis sąlygomis programos autorius suteikia teisę naudotis jo sukurta programa:
 - programos naudojimo laiką;
 - teritoriją;
 - kompiuterių, kuriuose gali būti įdiegta programa, skaičių;
 - dažnai licencijoje apibrėžiamos ir programinės įrangos naujinimo (update) ir naujovinio (upgrade) sąlygos.
- Naudojimosi kūrinio taisyklės yra vadinamos licencijos sutartimi.

Autorių ir kompiuterio programų gamintojų teisių apsauga

- 1996 m. ratifikuota Berno konvencija Dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos.
- 1999 m. įsigaliojo Romos konvencija Dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančiųjų organizacijų apsaugos;
- 1999 m. LR Seimas priėmė Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymą.

Kur rasti reikalingus dokumentus?

- LR Seimo svetainėje –
www3.lrs.lt/DPaieska.html;
- VĮ Teisinės informacijos centro svetainėje
– www.litlex.lt

Organizacijos, ginančios autorių teises

- Lietuvos gretutinių teisių organizacija AGATA;
- Lietuvos autorių teisių gynimo agentūra;
- InfoBalt Autorinių teisių agentūra;
- Verslo programinės įrangos aljansas;
- Tarptautinės programinės įrangos leidėjų ir informacijos turinio asociacijos Kovos su piratavimu padalinys.

Asmens duomenų apsauga

- Asmens duomenys – tai duomenys pagal kuriuos gali būti nustatyta asmens tapatybė.
- Žmogus turi teisę neteikti jokių asmens duomenų, išskyrus tuos atvejus, kai duomenų rinkimą numato įstatymai.
- Gina: LR asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas ir Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija.